

Zaměřeno na venkovské školy

Škola: ZŠ a MŠ Luková

Lokalita: Česká republika

Souvislosti

Výzvy, před kterými země stojí

- 1) Výukové strategie ke zlepšení kooperativního distančního učení (využití informačních a komunikačních technologií, metody distančního učení v malých skupinách atd.) a místních vzdělávacích programů.
- 2) Posílení vztahu mezi školou a místní samosprávou.

Počet tříd: škola má jednu třídu mateřské školy a dvě třídy základní školy. Jedna třída je určena pro první a druhý ročník a druhá pro třetí, čtvrtý a pátý ročník. Třídy základní školy jsou věkově smíšené. **Počet žáků:** základní školu navštěvuje 30 žáků, o které se starají dvě učitelky a dvě asistentky pedagoga (speciální pedagožky). V mateřské škole pracují dvě učitelky, které mají na starosti jednu třídu s 26 dětmi, a jedna asistentka pedagoga (pro menší děti).

Počet učitelů: Všechny učitelky mají pracovní smlouvu na dobu neurčitou; asistentky většinou mají smlouvy na jeden rok, ale pokud škola ví, že jejich pomoc bude potřebovat déle, zaměstnává je na delší období. Když do školy nastoupí dítě se speciálními vzdělávacími potřebami, žádá škola ministerstvo školství o podporu. Zaměstnanci mají většinou pracovní smlouvy na dobu neurčitou. Dvě hlavní učitelky na škole působí již 16 a 25 let. Učitelka mateřské školy ve školství pracuje přibližně 16 let a vychovatelka přibližně 5 let. Škola se nachází ve vesnici Luková v okrese Ústí nad Orlicí v Pardubickém kraji v České republice. Luková má asi 700 obyvatel. Nejbližší město Lanškroun má 10 000 obyvatel a leží 4 km od vesnice.

Oblast se nachází v mírném podnebném pásmu na úpatí Orlických hor v nadmořské výšce 400 m. Region je z ekonomického hlediska průměrný, dominantním odvětvím je energetika. Většina obyvatel pracuje ve výrobě (továrny Schott, AVX, Forez, Soma, atd.), službách a v zemědělsko-obchodním družstvu Žichlínek. Okolní vesnice mají vlastní školy buď pouze pro první stupeň, nebo pro druhý stupeň. V Lanškrouně jsou tři základní školy s třídami obou stupňů. V současnosti v ZŠ a MŠ Luková chodí 30 žáků do školy a 26 žáků do mateřské školy.

Na Lanškrounsku nejsou žádné izolované nebo vyloučené lokality. Malotřídky navzájem dlouhodobě spolupracují, nyní i v rámci pracovní skupiny Místního akčního plánu (MAP) II, která podporuje školní aktivity, spolupráci mezi školami, spolupráci s rodiči a veřejností a nabízí vzdělávací kurzy pro učitele a rodiče. Škola se také zapojuje do kulturního života vesnice – děti se účastní akcí a oslav organizovaných obecním úřadem a dalšími místními organizacemi (Sborem dobrovolných hasičů Luková, Mysliveckým spolkem Luková atd.).

Tím jediným, s čím se škola musí vyrovnat sama a co jí působí problémy, je administrativa a zavádění nových předpisů a inovací, což je komplikované z důvodu nedostatku nepedagogického personálu (účetních nebo administrativních pracovníků) a malého počtu učitelů. Administrativa je stejně jako na větších školách, které mají k dispozici více lidských zdrojů, mezi které lze tyto úkoly rozložit.

Vedení a řízení

Vize

Vizí školy je zajistit dětem vzdělání bez ohledu na jejich schopnosti a zdravotní stav tak, aby mohly své dovednosti co nejlépe využít v praktickém životě a dále se vzdělávat. Školní vzdělávací program se jmenuje „Dovedu si poradit“. Motem školy je citát Seneky: „Neučíme se pro školu, učíme se pro život“. Ve škole se věří, že učení probíhá neustále – učit se můžeme kdekoli, kdykoli, a to nejen ve škole. Učitelé věří, že se děti neučí jen proto, aby měly dobré známky, ale protože samy mají potřebu učit se nové věci. Hodiny jsou založeny na zážitcích a praxi. Například v hodinách přírodopisu se žáci učí z učebnic, a následně vyráží do přírody a zjišťují, co se v praxi naučili.

Organizace učitelů

Součástí školy je mateřská školka a první stupeň základní školy. O některé prostory školy – tělocvičnu, zahradu a chodby – se školka a první stupeň dělí. Aby bylo možné vše dobře zvládat, jsou učitelé rozděleni do dvou pracovních skupin: pracovní skupiny učitelů základní školy a pracovní skupiny učitelů školky, přičemž tyto dvě skupiny navzájem úzce spolupracují. Škola má celkem sedm učitelů a tři třídy.

Využití prostor

Výuka na ZŠ a MŠ Luková probíhá obvyklým způsobem s možností střídat prostory, upravovat časový rozvrh a obsah hodin.

Mateřská škola má k dispozici dvě místnosti. Jedna je určena k hraní a výuce a druhá se používá jako jídelna, učebna a prostor na spaní.

Základní škola má dvě třídy. Třída pro 1. a 2. ročník je větší, protože děti potřebují víc prostoru. Třída pro 3., 4. a 5. ročník je menší, ale jsou v ní umístěny počítače, protože v těchto ročnících je kladem větší důraz na studium. V budově školy je tělocvična a vedle ní zahrada a hřiště.

Škola pravidelně využívá prvků učení v přírodě (především v rámci hodin přírodovědy, výtvarné a pracovní činnosti a tělesné výchovy, každý rok také v horách nebo na jiném zajímavém místě probíhá pětidenní vzdělávací tábor v přírodě, škola také organizuje školní projektové dny). Každý rok škola bere žáky na tábory v přírodě, cyklistické výlety a na návštěvy muzeí a hradů v okolí. Všechny tyto aktivity probíhají v rámci vyučování.

Škola dále využívá i větší tělocvičnu, která je ve vesnici k dispozici, menší dětské hřiště a fotbalové hřiště vedle školy a bazén v nedalekém městě (do kterého se dojíždí autobusem).

Žáci se také učí lyžovat a bruslit. Škola v zimě najímá instruktory lyžování. Učitel v zimních měsících během týdne žáky doprovází na kurzy lyžování (tyto kurzy probíhají v rámci oficiální výuky).

Vzdělávací program – spirálové kurikulum

Letos dojde v důsledku koronavirové pandemie k reformě Českého vzdělávacího programu. ZŠ a MŠ Luková využívá spirálové kurikulum: všichni učitelé učí totéž, ale látku postupně rozšiřují a prohlubují.

Příklad 1: V první třídě učitelka začíná děti seznamovat s ročními obdobími a do páté třídy postupně přidává další a další informace.

Příklad 2: Žáci se o sluneční soustavě začínají učit ve třetí třídě a k tématu se vrací ve čtvrté a páté třídě, kdy se dozvedí další informace a učivo se propojuje s dalšími předměty a tématy. Například v matematice se žáci učí o velkých číslech, v dějepisu o slavných vědcích, kteří přispěli k poznání vesmíru a výzkumu jiných planet, o astronautech a slavných cestách do vesmíru a v přírodovědě se učí o fyzikálních jednotkách a zemských sférách.

Díky spirálovému kurikulu mohou učitelky látku v situaci, kdy se různě staří žáci spolu učí v jedné třídě, organizovat podle věkových skupin.

Učitelky navzájem komunikují. Učitelka prvního a druhého ročníku předává informace učitelce ročníku třetího,

čtvrtého a pátého, která následně látku probíranou v prvních dvou ročnících dále rozvíjí.

Organizace výuky

Škola má rozvrh pro jednotlivé ročníky. Například ve třídě sdružující první a druhý ročník mají všichni žáci stejný počet hodin týdně. Ve třídě sdružující třetí, čtvrtý a pátý ročník mají žáci také stejný počet hodin týdně, a to s výjimkou třetáků, kteří mají o dvě hodiny méně.

Když se ráno začínáme učit, vždycky začínám češtinou. Všichni žáci mají češtinu, ale učivo je odstupňované pro jednotlivé úrovně. Třídy máme víceúčelové, takže neslouží jen pro výuku, ale fungují i jako počítačová učebna, místnost pro výtvarnou výchovu a herna. Žáci různého věku pracují ve stálých skupinách, individuálně, nebo dokonce i ve smíšených skupinách, obvykle v rámci projektů nebo společných aktivit. Jednotlivé žáky podporujeme v jejich individuálním pokroku a samostatném učení. Například ve výuce cizích jazyků necháváme žáky pracovat ve skupinách podle jejich znalostí, a nikoliv podle věku nebo ročníku, do kterého patří (vysvětluje jedna z učitelek základní školy).

Výukové postupy a strategie a informační a komunikační technologie

Digitální nástroje

Učitelky pravidelně pracují s digitálním obsahem, obzvlášť ve třetím až pátém ročníku. Obvykle využívají nástroje MS Teams a dokumenty MS Microsoft Office. Učitelky také využívají interaktivní pracovní listy (www.lifeworksheets.com), a to především pro domácí úkoly a samostudium. Látka vychází ze školního vzdělávacího programu, který odpovídá národnímu vzdělávacímu programu pro základní školy. Jedná se o spirálové kurikulum. Je třeba, aby se škola snažila zavést i některé prvky paralelního kurikula.

Hybridní vzdělávání

Distanční učení na ZŠ a MŠ Luková probíhalo na jaře a na podzim 2020 a na jaře 2021. Učitelky preferovaly hybridní

realizaci výuky. Část přímé výuky byla realizována přes online spojení.

Ministerstvo školství má vlastní školský informační systém. Žáci a rodiče mohou na této platformě sledovat známky, zprávy a videa nahraná učitkami (streamovací služba). Žáci mohou na této platformě také dělat domácí úkoly. Žáci se do tohoto systému přihlašují prostřednictvím vlastního účtu.

Žáci v rámci nástroje Microsoft Teams pracují se sdílenými dokumenty. Používají také platformu Mathigon (mathigon.org), na které si mohou procvičovat matematiku.

Zbytek přímé výuky probíhá prezenčně a prostřednictvím pracovních listů na domácí úkoly. Online hodiny probíhají každý pracovní den v týdnu.

Spolupráce a partnerství

Školu řídí školská rada a obec. Rodiče se obvykle účastní projektových dnů spojených s oslavami tradičních svátků a dalšími akcemi. Mají právo v případě potřeby vstupovat do školní budovy a případně požadovat nezbytné informace. Škola pravidelně (jednou za tři roky) mezi rodiči provádí dotazníkový průzkum.

Spolupráce s dalšími školami

Malotřídky v regionu spolu dlouhodobě spolupracují, nyní i v rámci pracovní skupiny Místního akčního plánu (MAP) II. Školy společně organizují sportovní soutěže, vzdělávací

akce a setkání učitelů, na kterých se sdílí zkušenosti a diskutuje o aktuálních tématech.

Spolupráce s místní komunitou

Školy jsou podporovány obecní radou, která jim zajišťuje další financování a jiné formy potřebné podpory. Škola se účastní akcí organizovaných ve vesnici, ale žádné dohody o spolupráci s místními asociacemi nepodepsala. Veškerá spolupráce probíhá na dobrovolném základě.

Školní knihovna, tělocvična a jídelna nejsou veřejnosti přístupné, protože to nedovoluje zakládací listina školy.